

Š i f r a k a n d i d a t a :

--

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

FILOZOFIJA

==== Izpitna pola 1 =====

Komentar besedila

Torek, 31. maj 2022 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Konceptna lista sta na perforiranih listih, ki ju kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitsna pola vsebuje 4 filozofska besedila, od katerih izberite eno in napišite komentar, ki naj obsega najmanj 600 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 22.

V preglednici z "x" zaznamujte, komentar katerega filozofskega besedila naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prvi komentar, ki ste ga pisali.

1.	2.	3.	4.

Pišite v izpitno polo z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pred komentar prepisite avtorja besedila in naslov dela, ki ste ga izbrali. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljivo besedilo bo ocenjeno z 0 točkami. Osnutek komentarja pišite na konceptna lista. Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

M 2 2 1 5 3 1 1 1 0 2

Konceptni list

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Konceptni list

5/16

Konceptni list

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

perforiran list

Konceptni list

1. Platon: Država

Prevod Jožeta Košarja

»Vsekakor se strinjamo, da filozofi nenehoma težijo za spoznanjem tega, kar večno obstaja, kar se ne spreminja, kar ni nastalo in ne bo nehalo obstajati.«

»V tem smo enih misli.«

»Enih misli smo tudi v tem, da želijo spoznati to, kar je, v celoti, pri čemer prostovoljno ne puščajo vnemar nobenega dela: ne majhnega ne velikega, ne brezpomembnega ne pomembnega, kakor smo prej rekli, o častihlepnih in zaljubljenih ljudeh.«

»Tako je.«

(Vir: Platon: Država. Prevod Jože Košar. DZS, Ljubljana 1976, 6. knjiga, str. 206.)

NAVODILO ZA PISANJE KOMENTARJA

Dani odlomek opisuje ključno lastnost filozofa. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V eseju odgovorite tudi na vprašanja:

- Na kaj se nanaša izraz »to, kar večno obstaja« in kaj je temu nasproti?
- Zakaj natanko, ob katerem političnem ukrepu in ob katerem ugovoru, Platon sploh uvede to razlikovanje? Ali je dovolj reči, da je filozof preprosto radoveden?
- Zakaj mora biti po Platonu vladar filozof in kakšne so še njegove lastnosti?

Pokažite, kakšna sta mesto in vloga danega odlomka v celoti dela, pri njegovi razlagi pa se smiselno oprite na vsebino celote dela.

Prevod Gorazda Kocijančiča

»Vsekakor se glede naravnih značilnosti filozofov strinjava, da vedno hrepenijo po nauku, ki bi jim razkril tisto Bitnost, ki večno biva in ne blodi, ker bi bila podvržena nastajanju in propadu.«

»Strinjava se.«

»In da pri tem,« sem nadaljeval, »da (hrepenijo) po Njej v celoti, ne puščajo prostovoljno ob strani ni (enega Njenega) dela: niti majhnega niti velikega, niti bolj ali manj častnega, kakor sva prej govorila o častihlepnežih in poznavalcih ljubezni.«

»Prav imaš,« je pritrdil.

(Vir: Platon: Država. Prevod Gorazd Kocijančič. Mohorjeva družba, Celje 2004, 6. knjiga, 485a–485b.)

NAVODILO ZA PISANJE KOMENTARJA

Dani odlomek opisuje zelo pomembno lastnost filozofa, kot si ga predstavlja Platon. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed.

V eseju odgovorite tudi na vprašanja:

- Na kaj se nanaša izraz »Bitnost, ki večno biva in ne blodi, in od katerih bitnosti se loči?«
- Zakaj natanko, ob katerem političnem ukrepu in ob katerem ugovoru, Platon sploh uvede to razlikovanje? Ali je dovolj reči, da je filozof preprosto radoveden?
- Zakaj mora biti po Platonu vladar filozof in kakšne so še njegove lastnosti?

Pokažite, kakšna sta mesto in vloga danega odlomka v celoti dela, pri njegovi razlagi pa se smiselno oprite na vsebino celote dela.

2. Aristotel: Nikomahova etika

Na osnovi tega je tudi jasno, da nam nobena od nравstvenih vrlin ni dana po naravi. Kar je namreč osnovano v naravi, tega ni mogoče prevzgoriti. Kamen npr. po naravi teži navzdol, zato ga je nemogoče navaditi, da bi sam od sebe letel navzgor, pa četudi bi ga kdo za vajo neštetokrat zalučal kvišku. Podobno tudi ognja ni mogoče navaditi, da bi težil navzdol, in prav tako ni mogoče navaditi nobene druge stvari k nasprotiu tega, kar jih je dano po naravi.

Potem takam nam vrline niso dane po naravi, pa tudi ne v nasprotju z naravo; narava nam samo ponudi možnost, da jih sprejmemo, nato pa jih lahko z valo izpopolnimo.

(Vir: Aristotel: Nikomahova etika. Prevod Kajetan Gantar. Slovenska matica, Ljubljana 1994, 2. knjiga, str. 75.)

NAVODI O ZA PISANJE KOMENTARJA

V zgornjem odlomku Aristotel obravnava pojem vrline. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V eseju odgovorite tudi na vprašanja:

- Kako Aristotel razume pojmom vrline?
 - Zakaj Aristotel trdi, da nam vrline niso dane po naravi, da pa nam narava daje možnost, da jih sprejmemo in z vajo izpopolnimo?
 - Kakšen je odnos med razumskimi in navrstvenimi vrlinami in kakšno vlogo imata obe vrsti vrlin v Aristotelovi etiki?

Pokažite, kakšna sta mesto in vloga danega odlomka v celoti dela, pri njegovi razlagi pa se smiselno oprite na vsebino celote dela.

3. Descartes: Meditacije

Že pred nekaj leti sem opazil, koliko lažnega sem v mladih letih dopuščal za resnično in kako dvomljivo je bilo vse, kar sem poslej postavil na ta temelj, opazil sem, da je zatorej nekoč v življenju treba do tal podreti vse in začeti znova od prvih temeljev, če hočemo kdaj v znanostih doseči kaj trdnega in trajnega. Toda to se mi je zdelo neznansko delo in zato sem čakal tiste starosti, ki bi bila toliko zrela, da bi za njo ne bilo nobene primernejše za temeljito ukvarjanje z znanostmi. Zato sem se tako dolgo obotavljal, da bi si v prihodnje že nalagal krivdo, če bi se še pomical in zapravljal čas, kolikor mi qa še ostane za delo.

(Vir: Descartes, R.: Meditacije. Prevod Primož Simoniti. Slovenska matica, Ljubljana 1988. 1. meditacija, str. 49.)

NAVODI O ZA PISANJE KOMENTARJA

V uvodnih mislih v prvo meditacijo avtor govorí o neznanskosti naloge, ki si jo je zadal. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Pri tem odgovorite na vprašanja:

- Zakaj je naloga dognati nekaj trdnega in gotovega po avtorju tako neznanska?
 - Katero metodo Descartes uporabi za iskanje svojega cilja?
 - Kako Descartes poimuje gotovost in v kakšne težave zapade zaradi nje?

Pokažite, kakšna sta mesto in vloga danega odlomka v celoti dela, pri njegovi razlagi pa se smiselno opriče na vsebino celote dela.

4. Nietzsche: H genealogiji morale

Toda vrnimo se: problem *drugačnega* izvora »dobrega« od dobrega, ki si ga je izmislil človek ressentimenta, zahteva svoj zaključek. – Če se jagnjeta čemerijo na velike ptice ujede, se temu ne gre čuditi: samo da velikim pticam ujedam zaradi tega ne moremo zameriti, da si odnašajo mlada jagnjeta. In ko si jagnjeta med sabo pravijo »te ptice ujede so zle; in kdor ni čisto nič podoben ptici ujedi, marveč je njeno nasprotje, jagnje, – ali naj ta ni dober?«, potem tej vzpostaviti idealu nimamo kaj očitati, kot tudi temu ne, da bodo ptice ujede na to nekolikanj porogljivo pogledale in si morda rekle: »me nismo nanje čisto nič čemerne, na ta dobra jagnjeta, celo rade jih imamo: nič ni bolj okusnega kot nežno jagnje.« – Zahtevati od moči [Staerke], da se ne bi izkazovala kot moč, da naj ne bi bila hotenje premagovanja, hotenje podjarmljanja, gospodovanja, hlepenje po sovražnikih in odporih in triumfu, je prav tako nesmiselno kot zahtevati od šibkosti, da naj se izkazuje kot moč.

(Vir: Nietzsche, F.: H genealogiji morale. Prevod Teo Bizjak. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 1. razprava, str. 233–234.)

NAVODILO ZA PISANJE KOMENTARJA

Dani odlomek govori o dveh različnih pojmovanjih temeljnih moralnih pojmov, kakor nastopata pri dveh med sabo nasprotnih skupinah: imenitnih in ljudeh ressentimenta. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V eseju odgovorite tudi na vprašanja:

- Kateri je izvor temeljnih moralnih pojmov pri Nietzscheju in kako se avtor postavi nasproti dotedanjim poskusom razumevanje izvora morale?
- Kako Nietzsche razume dvojico pojmov dobrega in slabega in kako se to razumevanje povezuje s temeljnimi pojmom njegove filozofije voljo do moči?
- Kako lahko razumevanje izvora morale oz. njena genealogija prispeva k nadaljnemu prevrednotenju vrednot in postaviti nove morale, za katero gre Nietzscheju?

Pokažite, kakšna sta mesto in vloga danega odlomka v celoti dela, pri njegovi razlagi pa se smiselno oprite na vsebino celote dela.

AVTOR BESEDILA IN NASLOV DELA

A large, empty rectangular box with a black border, intended for a child to draw or write in.

For more information about the study, please contact Dr. [REDACTED] at [REDACTED].

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 2 2 1 5 3 1 1 1 1 1

11/16

M 2 2 1 5 3 1 1 1 1 2

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 2 2 1 5 3 1 1 1 1 3

13/16

M 2 2 1 5 3 1 1 1 1 4

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 2 2 1 5 3 1 1 1 1 5

15/16

Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.